

Sygn. akt I C 1648/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 czerwca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący	Sędzia SO Alina Gąsior
Protokolant	staż. Izabela Małgorzaciak

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2022 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. C., M. C.**

przeciwko **Bank (...)** S.A. w W.

o ustalenie

- ustala, że umowa o kredyt hipoteczny NR KH/ (...) zawarta w dniu 1 sierpnia 2007 roku pomiędzy powodami K. C. i M. C. a Bankiem (...) S.A. w W. jest nieważna;
- zasądza od pozwanego Banku (...) S.A. w W. na rzecz powodów K. C. i M. C. kwotę 6.434,00 (sześć tysięcy czterysta trzydzieści cztery 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w tym kwotę 5.400,00 (pięć tysięcy czterysta 00/100) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IC 1648/21

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 3 listopada 2021 roku powodowie K. C. i M. C. reprezentowani przez pełnomocnika, wnieśli przeciwko pozwanemu Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. o:

- Ustalenie nieważności umowy o kredyt hipoteczny Nr KH/ (...) z dnia 1 sierpnia 2007 roku zawartej pomiędzy powodami a Bankiem (...) S.A. w W.,
- Ewentualnie na wypadek nieuwzględnienia roszczenia z pkt 1 wnieśli o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kwoty 160.871,30 zł wraz z ustawowymi odsetkami,
- Ewentualnie na wypadek nieuwzględnienia roszczenia z pkt 1 i 2 wnieśli o uznanie wskazanych postanowień umowy za niedozwolone postanowienia, które nie wiążą stron (par. 2 ust.2 , par. 7 ust. 1),
- Zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podali, że zawarli z pozwanym bankiem umowę o kredyt hipoteczny na kwotę 164.100,00 zł indeksowany do (...). Powodowie dokonywali regularnej spłaty kredytu zgodnie z harmonogramem.

Po 14 latach spłacania kredytu sytuacja powodów wygląda tak, jakby byli winni bankowi 31.129,05 zł kapitału więcej niż otrzymali kredytu.

Zdaniem powodów umowa zawiera klauzule abuzywne zawarte w § 2 ust. 2, § 7 ust. 1 umowy.

Powodowie chcieli zaciągnąć kredyt w PLN, jednak pracownicy Banku przekonali ich że korzystniejszy będzie kredyt indeksowany kursem (...).

Powodowie podnieśli, że umowa została zawarta między przedsiębiorcą a konsumentami, kwestionowane postanowienia nie zostały indywidualnie uzgodnione z powodami, poza tym kwestionowane postanowienia nie określają głównych świadczeń stron. Zdaniem powodów kwestionowane postanowienia umowne zostały określone w sposób niejednoznaczny, kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają ich interesy.

Skutkiem uznania postanowień umownych za niedozwolone jest niezwiązanie stron abuzywnymi postanowieniami na podstawie art. 358(1) k.c.

Powodowie wskazali również, że posiadają interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy, ponieważ jedynie wyrok sądowy ustalający taką nieważność może uregulować sytuację prawną stron, kończąc spór w przedmiocie związania stron umową, w tym w szczególności co do obowiązku dalszego spłacania rat kredytowych.

W przypadku uznania, że powodom nie przysługuje interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy, ponieważ przysługuje im dalej idące roszczenie o zapłatę, powodowie alternatywnie żądają zwrotu wszystkich wpłaconych stronie pozwanej świadczeń.

W odpowiedzi na pozew Bank (...) S.A z siedzibą w W., reprezentowany przez pełnomocnika, wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu.

Pozwany zakwestionował roszczenie dochodzone pozwem w całości, zaprzeczając aby umowa była sprzeczna z przepisami ustawy kodeks cywilny, czy też Prawo bankowe, a w konsekwencji była nieważna. Zdaniem pozwanego powodowie nie posiadają interesu prawnego w żądaniu ustalenia, poza tym pozwany zaprzeczył, aby umowa zawierała jakiegokolwiek postanowienia niedozwolone, ani też że kwestionowane postanowienia nie zostały indywidualnie uzgodnione, czy też były niejednoznaczne.

Zdaniem pozwanego powództwo jest bezzasadne, ponieważ: umowa jest zgodna z prawem, zarzuty powoda mają charakter kontroli abstrakcyjnej, (...) była typowym, rynkowym narzędziem ustalania kursów walut obcych, a metodologia jej tworzenia miała charakter obiektywny i rynkowy, ukształtowanie kredytu powoda jako kredytu złotowego oprocentowanego w oparciu o stawkę LIBOR 3M doprowadziłoby do ukształtowania stosunku prawnego pomiędzy stronami wbrew zgodnemu zamiarowi stron, uwzględnienie roszczenia doprowadziłoby do uzyskania przez powoda darmowego przysporzenia kosztem banku, co byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego oraz zasadą słuszności kontraktowej.

Pozwany podniósł też, że kurs franka szwajcarskiego stosowany przez Bank był kursem rynkowym, poza tym niedopuszczalne jest, aby kredyt złotowy był oprocentowany według stawki LIBOR 3M.

Pozwany podniósł także, że roszczenie powoda jest przedawnione, wskazując że roszczenia powoda mają charakter okresowy i jako takie podlegają przedawnieniu w zakresie obejmującym więcej niż trzy lata wstecz od daty złożenia pozwu.

Pozwany wskazał, że powód prowadzi działalność gospodarczą pod adresem kredytowanej nieruchomości, dlatego też należy odmówić mu statusu konsumenta.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 sierpnia 2007 roku powodowie K. C. i M. C. zawarli z pozwanym Bankiem (...) S A z siedzibą w W. umowę o kredyt hipoteczny nr KH/ (...).

Zgodnie § 2 umowy kwota kredytu wynosi 164.100,00 PLN (ust. 1). Kredyt jest indeksowany do (...), po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna (...) według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach Bank wysłał do Kredytobiorcy pismo, informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w (...) oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna (...) według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/ transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo odsetkowej (ust. 2).

Jako cel kredytu wskazano (ust.3):

- inne potrzeby konsumpcyjne : kwota 40.000,00 PLN,

- refinansowanie kosztów poniesionych na cele mieszkaniowe: kwota 8.100,00 PLN,

Przedmiotem kredytowania oraz zabezpieczenia, na którym zostanie ustanowiona hipoteka na rzecz Banku, jest spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w P. ul. (...), Nr domu 48, Nr lokalu (...), dla którego prowadzona jest Księga Wieczysta przez Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim nr KW (...) (ust. 4 i 5 umowy).

Okres kredytowania wynosi 360 miesięcy, w tym liczba miesięcy karencji 2, licząc od wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy (ust. 6).

Kredyt miał być wypłacony w transzach (§ 3 umowy).

Zgodnie z § 6 umowy kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej (ust. 1). W przypadku kredytu oprocentowanego według zmiennej stopy procentowej Kredytobiorca ponosi ryzyko zmian stóp procentowych co oznacza, iż w przypadku wzrostu poziomu stopy referencyjnej wyższe będzie oprocentowanie kredytu i wzrośnie wówczas wysokość miesięcznej raty kapitałowo-odsetkowej (ust. 2).

Oprocentowania kredytu wynosi 4,5741% w stosunku rocznym, co stanowi sumę stopy referencyjnej LIBOR 3M ((...)) obowiązującej w dniu sporządzenia Umowy oraz marży w wysokości 1, (...).p., stałej w całym okresie kredytowania (ust. 3).

Odsetki są naliczane za każdy dzień od aktualnego salda zadłużenia (ust. 4). Oprocentowanie kredytu ulega zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M ((...)) (ust. 5). Stopa referencyjna zmienia się w cyklu kwartalnym i przyjmuje wartość z ostatniego dnia roboczego ostatniego miesiąca poprzedzającego kolejny kwartał kalendarzowy (ust. 6).

Zgodnie z § 7 umowy kredytobiorca zobowiązuje się spłacić kwotę kredytu w (...) ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży (...) obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z (...) Banku (...) SA (ust. 1).

Kredyt spłacany będzie w 360 ratach miesięcznych, w tym 2 rat obejmujących odsetki w okresie karencji spłaty kredytu oraz 358 równych ratach miesięcznych, które zawierają malejącą część odsetek oraz rosnącą część raty kapitałowej (ust. 2). Spłata kredytu następować będzie poprzez bezpośrednie potrącanie przez Bank należnych mu kwot z rachunku Kredytobiorcy w Banku (ust. 3).

Zgodnie z § 9 ust. 1 pkt 1 umowy na zabezpieczenie spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi kosztami Kredytobiorca ustanawia na rzecz Banku hipotekę kaucyjną do sumy 278.970,00 PLN na spółdzielczym własnościowym prawie

do lokalu mieszkalnego położonego w P. ul. (...), Nr domu 48, Nr lokalu (...), dla którego prowadzona jest Księga Wieczysta przez Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim nr KW (...)

(dowód: umowa kredytu k.17 – 21)

Zgodnie z § 5 ust. 16 Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) obowiązującego w chwili zawarcia umowy, w przypadku kredytu w walucie obcej: 1) wnioskodawca we wniosku o udzielenie kredytu określa kwotę kredytu w PLN z zaznaczeniem waluty wnioskowanego kredytu, 2) kredyt jest kredytem indeksowanym do walut wymienialnych i jest udzielany w złotych polskich. W umowie kredytowej kwota kredytu jest określona w PLN, 3) uruchomienie środków z kredytu następuje w sposób określony w dyspozycji uruchomienia kredytu, po jej akceptacji przez Bank.

Zgodnie z § 8 ust 3 regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej kwota raty spłaty obliczana jest według aktualnego kursu sprzedaży dewiz dla danej waluty obowiązującego w Tabeli Kursów Walut Obcych Banku z dnia spłaty.

Zgodnie z § 9 pkt 4 regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu, dokonuje przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz określonego przez Bank w Tabeli Kursów Walut Obcych. Od wymagalnego kapitału, wyrażonego w PLN Bank nalicza odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych.

§ 10 Regulaminu stanowił o wcześniejszej spłacie kredytu i zgodnie z ust. 4: w przypadku kredytu w walucie obcej, kwota wcześniejszej spłaty jest obliczana według kursu sprzedaży dewiz, na podstawie obowiązującej w Banku tabeli Kursów Walut Obcych z dnia realizacji, wskazanego przez kredytobiorcę w dyspozycji o dokonanie wcześniejszej spłaty.

Zgodnie z § 10 ust. 5 w przypadku kredytu w walucie obcej, prowizja za wcześniejszą spłatę, ustalana jest od kwoty wcześniejszej spłaty, przeliczonej według kursu sprzedaży dewiz, na podstawie obowiązującej w Banku tabeli Kursów Walut Obcych z dnia realizacji wcześniejszej spłaty.

Zgodnie z § 12 ust 3 Regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej prowizja za podwyższenie kwoty kredytu ustalana jest od kwoty podwyższenia, przeliczanej według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku (...).

§ 13 ust 4 regulaminu stanowił, że w przypadku kredytu w walucie obcej dla odnawiania zabezpieczeń kredytu stosuje się kurs sprzedaży dewiz obowiązujący w dniu odnawiania zabezpieczenia na podstawie obowiązującej w Banku (...).

(dowód: Regulamin k. 326 – k. 335)

Załącznikiem do umowy zawartej przez strony było pełnomocnictwo podpisane przez powodów, zgodnie z którym powodowie wyrazili zgodę, między innymi na to, aby przy pobieraniu środków pieniężnych z ich rachunku bankowego, Bank stosował kursy zgodnie z obowiązującą w Banku (...) S.A. w dniu pobrania środków pieniężnych z ich rachunku.

(dowód: załącznik do umowy nr (...)) – pełnomocnictwo – k. 348, 348v)

We wniosku kredytowym złożonym przez powodów w dniu 25 czerwca 2007 roku powodowie wskazali, że wnioskują o udzielenie kredytu w kwocie 164.100 zł, a jako walutę kredytu zaznaczyli (...). Podali również, że posiadają kredyt w innym Banku, przy czym kwota do spłaty wynosi 45.630 CHF. Powodowie podpisali dokument – informacja dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej.

W decyzji wydanej przez bank w dniu 16 lipca 2007 roku wskazano, że decyzja dotycząca udzielenia kredytu jest pozytywna.

(dowód: wniosek kredytowy – k. 349 – 351, podejmowanie decyzji – k. 352, informacja dla kredytobiorców – k. 371)

Powodowie podpisali Informację dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej.

(dowód: dokument - informacja dla wnioskodawców – k. 371)

W dniu 3 sierpnia 2007 roku powodowie złożyli dyspozycję wypłaty środków z kredytu w kwocie 116.000,00 zł. jako proponowaną datę wypłaty wskazano 7 sierpnia 2007 roku. W dniu 21 sierpnia 2007 roku powodowie złożyli kolejny wniosek o wypłatę kwoty 8.000,00 i 40.000 zł, wskazując datę wypłaty na 23 sierpnia 2007 roku.

(dowód; dyspozycje wypłaty – k. 369, k. 370)

W piśmie skierowanym do powoda wraz z wyciągiem (...) (brak daty), bank poinformował, iż 26 sierpnia 2011 roku weszła w życie ustawa o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz innych ustaw umożliwiająca posiadaczom kredytów hipotecznych indeksowanych do waluty obcej dokonywanie spłat bezpośrednio w walucie kredytu. Aby skorzystać z tej możliwości należy złożyć wniosek w dowolnym oddziale Banku oraz otworzyć rachunek w walucie kredytu minimum 14 dni przed płatnością raty. Zmiany będą wiążące dla stron po podpisaniu bezpłatnego aneksu do umowy kredytu.

(dowód: wyciąg łączny – k. 367)

W piśmie z dnia 9 września 2021 roku skierowanym do pozwanego Banku, powodowie reprezentowani przez pełnomocnika wezwali bank Millennium do złożenia oświadczenia potwierdzającego, że Bank w umowie zawartej z powodami stosował klauzule niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c. wobec czego umowa jest nieważna. Powodowie wezwali również do złożenia oświadczenia o wyrażeniu zgody na wykreślenie hipoteki, zapłaty kwoty 158.882,60 zł tytułem zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia banku oraz złożenia oświadczenia, że bank zrzeka się w stosunku do powodów wszelkich ewentualnych roszczeń związanych z zawarciem lub wykonaniem umowy.

(dowód: pismo powodów – k. 24, 25)

Powód jest z zawodu lekarzem i pod adresem lokalu mieszkalnego, który został zakupiony za zaciągnięty kredyt ma zarejestrowaną działalność gospodarczą – prywatna praktyka lekarska. Powód jest anestezjologiem i na podstawie decyzji Okręgowej Rady Lekarskiej może wykonywać praktykę wyłącznie w Przedsiębiorstwie (...) na podstawie umowy z tym podmiotem.

(dowód: zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej – k. 444, zaświadczenie Okręgowej Izby Lekarskiej w Ł. – k. 445)

Powodowie, w 2007 roku chcieli zaciągnąć kredyt celem skredytowania zakupu samochodu. W pozwanym Banku uzyskali propozycję przeniesienia kredytu hipotecznego z uzyskaniem dodatkowych środków. Powodowie zawarli umowę kredytu hipotecznego na cel mieszkaniowy i uzyskali też dodatkowe środki. Powodowie byli zainteresowani kredytem złotówkowym, natomiast przedstawiciel Banku zaproponował im kredyt „frankowy” jako tańszy i bezpieczniejszy. Przedstawiciel banku twierdził, że proponowany powodom kredyt jest bezpieczny. Powodowie nie pytali co się stanie w przypadku zmiany kursu franka, a pracownik Banku również takiej informacji nie udzielił powodom.

Kredyt został wypłacony powodom w dwóch transzach, pierwsza transza została przeznaczona na spłatę kredytu hipotecznego w innym banku, a kolejna wpłynęła na konto powodów. Obie transze zostały wypłacone w PLN. Przy spłacie rat powodowie uzyskiwali informację w formie SMS jaka kwota w PLN została pobrana z konta. Raty ściągane są z konta, które powodowie założyli w pozwanym Banku. Powodowie ciągle spłacają raty kredytu. Zaciągając kredyt nie mieli świadomości, że wypłata kredytu i spłaty poszczególnych rat odbywają się według innych kursów.

Powodowie byli przekonani, że biorą kredyt w złotych i spłacają zadłużenie w złotych. Przed podpisaniem umowy kredytobiorcy nie mieli możliwości negocjowania warunków umowy. Powodowie nie mieszkają w lokalu, na który kredyt został zaciągnięty. Od kilku lat lokal mieszkalny wynajmują swoim znajomym, uzyskując z tego tytułu 500 zł miesięcznie. Umowa jest zgłoszona do Urzędu Skarbowego.

Przed zawarciem umowy powodom nie przedstawiono ofert kredytu złotowego, poza tym zapewniono ich, że waluta jest stabilna.

W lokalu mieszkalnym zakupionym za kredyt powód ma zarejestrowaną działalność gospodarczą, co związane jest z wykonywanym zawodem lekarza, jednak faktycznie taka działalność nie jest prowadzona w miejscu zarejestrowania. Powód pracuje na zlecenie Instytucji np. szpitali, przychodni i w miejscu ich siedziby wykonuje swoją działalność.

Powodowie uważają, że unieważnienie umowy spowoduje możliwość ich rozliczenia z Bankiem.

(dowód; zeznania powoda M. C. – protokół k. 424 – k. 427, zeznania powódki K. C. – protokół k. 427 – k. 429, umowa najmu lokalu – k. 442 - 443)

Sąd ustalił stan faktyczny w oparciu o wyżej wskazane dowody. Postanowienia umowy kredytowej łączącej strony były niesporne w sprawie.

Co do braku możliwości negocjacji szczegółowych warunków umowy, w tym zwłaszcza co do postanowień określających zasady indeksacji oraz zawarcia umowy przy wykorzystaniu wzorca stosowanego przez bank Sąd uznał za wiarygodne zeznania powodów, z których wynikało, że zdecydowali się na kredyt indeksowany, który został im zaoferowany przez pracownika Banku. Powodowie nie mieli świadomości, na czym polega mechanizm indeksacji, nie zostali też poinformowani o ewentualnym ryzyku, jaki może się wiązać z zaciągnięciem kredytu indeksowanego, natomiast podpisane przez nich dokumenty w żadnej mierze nie świadczą, czy i w jakim zakresie powodom zobrazowano mogące wystąpić ryzyko. Samo złożenie podpisu nie dowodzi, że powodowie w sposób rzetelny zostali poinformowani o zasadach funkcjonowania kredytu, w tym o ryzyku kursowym.

Pozwany załączył do odpowiedzi na pozew, tzw. symulację (k. 372), jednak z treści tego dokumentu nie wynika, że był on przedstawiony kredytobiorcom, a powodowie nie potwierdzili, aby taka symulacja została im przedstawiona.

Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 i 5 kpc pominął wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu finansów i bankowości, uznając, że dowód ten nie będzie miał znaczenia dla rozpoznania istoty sprawy, a przyczyniłby się wyłącznie do przedłużenia postępowania i zwiększyłby jego koszty. W niniejszej sprawie powodowie domagają się unieważnienia umowy zawartej z pozwanym, a żądanie zapłaty zostało zgłoszone jako ewentualne.

Należy zaznaczyć, że ustalenie wysokości kwot uiszczonych na rzecz pozwanego nie wymaga wiadomości specjalnych, natomiast okoliczności, na które miałyby zostać dopuszczony dowód z opinii biegłego, wskazane przez pozwanego (k. 214) nie stanowią przedmiotu niniejszego postępowania.

Zagadnienia dotyczące mechanizmu funkcjonowania kredytu indeksowanego oraz rynku walutowego leżą poza stosunkiem prawnym łączącym strony, a ponadto nie miały znaczenia dla stwierdzenia niedozwolonego charakteru kwestionowanych postanowień umownych, bowiem wynika ona z oceny prawnej roszczeń powodów dokonanej przez Sąd, przedstawionej w dalszej części uzasadnienia.

Natomiast żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w ocenie Sądu nie miały zgromadzone w aktach sprawy dokumenty w postaci opinii oraz stanowisk instytucji na temat aspektów funkcjonowania kredytów hipotecznych indeksowanych jako niezwiązane bezpośrednio z umową łączącą strony. Sąd nie był bowiem w żadnym zakresie związany stanowiskami czy poglądami osób trzecich, a wskazane materiały stanowiły jedynie część argumentacji pozwanego. Dlatego też Sąd nie czynił na ich podstawie ustaleń na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 i 5 kpc.

Sąd również na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 i 5 kpc pominął wniosek pozwanego o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka R. Z. jako nieistotnego dla rozstrzygnięcia, a tym samym zmierzającego jedynie do przedłużenia postępowania. Przede wszystkim wskazać należy, że świadek ten nie brał udziału w procedurze związanej z udzieleniem kredytu powodowi i jego zeznania miały dotyczyć, między innymi procedury obowiązującej w Banku przy zawieraniu kredytu, rodzaju kredytów hipotecznych obowiązujących w banku, czy też rzeczywistego wpływu na określone postanowienia umów kredytowych, które to okoliczności mogły być ewentualnie znane świadkowi czysto teoretycznie, z uwagi na nieuczestniczenie przy zawieraniu umowy kredytowej z powodami.

Sąd nie czynił także ustaleń na podstawie zanonimizowanych złożonych na piśmie zeznań świadków K. M. i J. C., w innych sprawach sądowych, ponieważ zeznania te dotyczą innych umów kredytowych, zawartych bez udziału powodów, poza tym okoliczności na które zeznawali wskazani świadkowie są nieprzydatne do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. W konsekwencji Sąd pominął wnioski dowodowe pozwanego na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 i 5 kpc.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo główne zasługiwało na uwzględnienie w całości. Powodowie w sprawie niniejszej wskazywali, że umowa kredytu jest nieważna.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Podstawową przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest zatem istnienie interesu prawnego w żądaniu ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa.

Interes prawny w rozumieniu art. 189 kpc istnieje tylko wtedy, gdy powód ochronę swojej sfery prawnej może uzyskać przez samo ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Innymi słowy, dla ustalenia, że powód posiada interes prawny istotne jest to, aby rozstrzygnięcie wydane w oparciu o art. 189 k.p.c. gwarantowało powodowi skuteczną ochronę jego interesów. Wyrok ustalający musi więc skutkować tym, aby definitywnie zakończyć spór stron co do prawa czy stosunku prawnego (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2009 r., II CSK 33/09, LEX nr 515730, z dnia 19 września 2013 r., I CSK 727/12, LEX nr 1523363). Wprawdzie za dominujący w orzecznictwie należy uznać pogląd, że interes prawny do wytoczenia powództwa o ustalenie istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego w zasadzie nie zachodzi, jeżeli zainteresowany może na innej drodze osiągnąć w pełni ochronę swoich praw, w szczególności na drodze powództwa o spełnienie świadczenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2017 r., V CSK 52/17, LEX nr 2372279, z dnia 9 stycznia 2019 r., I CSK 711/17, LEX nr 2618479), to jednak w ocenie Sądu powodowie – poza możliwością zgłoszenia żądania zasądzenia świadczenia – mają także interes prawny w ustaleniu nieważności przedmiotowej umowy kredytowej. Samo bowiem istnienie możliwości wytoczenia powództwa o świadczenie nie w każdej sytuacji świadczyć będzie o braku interesu prawnego w żądaniu ustalenia. Brak interesu prawnego wystąpi jedynie wówczas, gdy wyrok zasądający świadczenie zapewni pełną (adekwatną do sytuacji prawnej powoda) ochronę prawną jego uzasadnionych interesów. W przypadku, gdy sporem o świadczenie nie będą mogły (ze swej natury) być objęte wszystkie uprawnienia istotne z perspektywy ochrony sfery prawnej powoda, przyjęć należy, że powód ma interes prawny w rozumieniu art. 189 kpc, co w szczególności dotyczy żądania ustalenia nieistnienia stosunku prawnego, zwłaszcza, gdy konsekwencje ustalenia nieistnienia stosunku prawnego nie ograniczają się do aktualizacji obowiązku świadczenia, lecz dotyczą także innych aspektów sfery prawnej powoda (np. wpływają na określenie treści praw i obowiązków powodów jako dłużników pozwanego). W takiej sytuacji sama możliwość wytoczenia powództwa o świadczenie nie wyczerpuje interesu prawnego w żądaniu ustalenia.

Zdaniem Sądu, powodowi przysługuje interes prawny w dochodzeniu ustalenia nieważności umowy. Pozytywne rozstrzygnięcie pozwoli im bowiem uniknąć ewentualnych sporów w przyszłości w zakresie wysokości świadczenia pieniężnego należnego pozwanemu bankowi. Umowa z dnia 1 sierpnia 2007 r. została zawarta na okres 360 miesięcy i obecnie strony są nadal związane umową. Dopóki strony wiąże umowa, powodowie nie mogą domagać się jej rozliczenia, bowiem żądania te zaktualizują się w przypadku ustalenia, że zaskarżone postanowienie umowne nie wiąże stron. Bez rozstrzygnięcia na przyszłość o zasadach rozliczenia kredytu, nie istnieje możliwość definitywnego

zakończenia sporu. Rozstrzygnięcie roszczenia o ustalenie nieważności umowy zniesie stan niepewności strony powodowej w zakresie wysokości rat i sposobu ich rozliczania.

Ponadto uznanie braku interesu powodów skutkowałoby w istocie tym, że dopiero po spłaceniu kolejnych rat kredytu musieliby oni występować z kolejnymi żądaniami zwrotu nadpłaty. Nie istniałby bowiem mechanizm do przeliczania rat kredytu na bieżąco w sposób odmienny niż reguluje to umowa.

Kwestia ustalenia nieważności umowy będzie miała wpływ na roszczenie o wykreślenie hipoteki zabezpieczającej. Powództwa z art. 189 kpc i art. 10 ustawy z dnia 06 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 1007, ze zm.) realizują odrębne kategorie roszczeń procesowych, stanowiące dwa niezależne środki ochrony prawnej, oparte na różnych przesłankach i zmierzające do osiągnięcia odmiennego celu. Powództwo z art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece służy uzgodnieniu treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym aktualnym na dzień orzekania. Zmierza do zaspokojenia roszczenia typu rzeczowego i pozostaje w ścisłym związku z ustrojową funkcją ksiąg wieczystych. Jest zatem właściwym instrumentem do rozstrzygnięcia sporu, której ze stron przysługuje prawo do nieruchomości objętej księgą wieczystą (tak Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 16 lutego 2011 r., I CSK 305/10, OSNC – ZD z 2012 r. Nr 1, poz. 7, z dnia 11 grudnia 2007 r., II CSK 361/07, z 19 lutego 2003 r., V CKN 1614/00, z dnia 19 listopada 2004 r., II CK 152/04, z dnia 21 listopada 2002 r., IV CKN 1519/00 i z dnia 10 października 1985 r., II CR 281/85, OSNC 1986 roku Nr 7 - 8, poz. 125). Hipoteka wygasa na skutek wygaśnięcia wierzytelności (art. 94 ustawy o księgach wieczystych i hipotece). Tymczasem stosunek prawny wynikający z umowy kredytu w dalszym ciągu istnieje. Zatem dopiero ewentualne ustalenie nieważności umowy kredytu spowoduje możliwość wykreślenia hipoteki z księgi wieczystej.

W świetle wyżej wymienionych okoliczności, zdaniem Sądu, powodowie posiadają interes prawny w ustaleniu nieważności przedmiotowej umowy.

Najdalej idącym zarzutem powodów był zarzut bezzwzględnej nieważności umowy z powodu jej sprzeczności z prawem i zasadą swobody umów.

Umowa kredytu hipotecznego zawarta przez strony była umową kredytu indeksowanego. Umowa kredytu indeksowanego do waluty obcej stanowi szczególny rodzaj umowy kredytu bankowego, w której kredyt zostaje udzielony i wypłacony w walucie polskiej, a rozliczany w walucie obcej. Strony umawiają się bowiem, że kwota kapitału kredytu wyrażono początkowo w walucie polskiej zostanie – w drodze indeksacji – przeliczona na walutę obcą i oprocentowana w sposób właściwy dla tej waluty. W związku z tym w miejsce pierwotnego zobowiązania do zwrotu wskazanej w umowie kwoty wyrażonej w złotych powstaje zobowiązanie do zwrotu równowartości tej kwoty w walucie indeksacji.

Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy (art. 58 § 1 k.c.). Nieważna jest również czynność sprzeczna z zasadami współzycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.). Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana (art. 58 § 3 k.c.).

Czynność prawna jest sprzeczna z ustawą, gdy jej treść jest formalnie i materialnie niezgodna z bezzwzględnie obowiązującym przepisem prawa. Nieważność czynności prawnej może przy tym wynikać nie tylko z wyraźnej dyspozycji przepisu, ale także z natury zobowiązania. Zauważyć przy tym należy, jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 lutego 2019 r. IV CSK 329/18 (L.), w ramach wyrażonej w art. 353¹ k.c. zasady swobody umów mieści się przyzwolenie na faktyczną nierówność stron, która może się wyrażać nieekwiwalentnością ich wzajemnej sytuacji prawnej. Samo zatem stwierdzenie nierównomiernego rozłożenia ryzyka osiągnięcia korzyści i wysokości świadczeń obciążających tylko jedną lub obie strony umowy nie może w zasadzie wystarczyć do stwierdzenia, że czynność prawna narusza zasady słuszności kontraktowej i jest z tego powodu nieważna na podstawie art. 58 § 2 k.c.

Zgodnie z treścią art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy kredytowej przez strony (tj. Dz.U. z 2002 r., Nr 72 poz. 665 z późn. zm.) przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu (ust.1). Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności 1) strony umowy, 2) kwotę i walutę kredytu, 3) cel, na który kredyt został udzielony, 4) zasady i termin spłaty kredytu, 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy (ust.2).

Umowa kredytu jest umową dwustronnie zobowiązującą. Jak wynika z wyżej przytoczonego przepisu, przedmiotem kredytu jest określona kwota pieniężna, a co za tym idzie, kredytobiorca obowiązany jest do zwrotu ściśle określonej kwoty środków pieniężnych, którą wyznacza kwota kapitału udostępnionego i wykorzystanego przez kredytobiorcę. Umowa kredytu ma również charakter odpłatny z uwagi na obciążenie kredytobiorcy obowiązkiem zapłacenia kredytodawcy odsetek i prowizji, które stanowią wynagrodzenie z korzystania ze środków pieniężnych udostępnionych przez bank. Ponadto umowa ma charakter konsensualny, gdyż wymaga uzgodnienia jej treści przez strony.

Strony uzgodniły kwotę kredytu, natomiast nie doszło do uzgodnienia wysokości świadczenia kredytobiorcy. Powodowie dowiedzieli się o wysokości kredytu przy jego wypłacie, po zastosowaniu dowolnie ustalonego przez pozwanego kursu (...). Brak określenia tego świadczenia wynikał z pozostawienia bankowi swobody w określaniu kursów waluty, do której kredyt był indeksowany i nieokreśleniu wysokości części kapitałowej w poszczególnych ratach, co uniemożliwiało wyliczenie wysokości każdej z rat. W konsekwencji powodowie według stanu na dzień zawarcia umowy w żaden sposób nie byli w stanie określić wysokości swojego zadłużenia (saldo kredytu). Kwota kredytu zgodnie z umową wyniosła 164.100,00 PLN, natomiast zastosowanie indeksacji do (...) powodowało, że powodowie faktyczną kwotę do wypłaty mogli poznać w dniu wypłacania poszczególnej transzy kredytu. Pozwany nie wskazuje powodom zadłużenia w PLN, chociaż wypłata oraz spłata następowała w PLN.

Również zgodzić należy się z tym, że pozwany jednostronnie rozłożył ryzyko dotyczące wzrostu wysokości zobowiązania i z korzyścią dla siebie kształtował kursy walut kupna i sprzedaży. Miernik indeksacji służący określeniu wysokości świadczenia nie został przedstawiony w sposób umożliwiający jego obiektywne oznaczenie, a w konsekwencji nie został spełniony sam wymóg oznaczenia świadczenia. Pozostawienie jednej ze stron możliwości swobodnego kształtowania wskaźnika waloryzacji skutkowało w istocie brakiem określenia wysokości świadczenia, a zatem brakiem uzgodnienia tego elementu umowy. Zobowiązanie powodów ustalone było w walucie (...), która w okresie spłaty kredytu była podstawą określania wysokości kapitału pozostałego do spłaty oraz odsetek.

Stosownie zaś do art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Istotą umowy jest złożenie przez strony zgodnych oświadczeń woli, których treść określa prawa i obowiązki stron, przy czym uwzględnia katalog istotnych dla danej umowy obowiązków stron i odpowiadających im uprawnień. W konsekwencji postanowienia umowne dające jednej ze stron uprawnienie do kształtowania według swojej woli zakresu obowiązków drugiej strony jest sprzeczne z naturą umowy. Poprzez jednostronne określanie kursu (...) przez pozwanego bank, powodowie dowiedzieli się o wysokości kredytu dopiero przy jego wypłacie. Zobowiązanie powodów ustalone było w walucie (...), która w okresie spłaty kredytu była podstawą określania wysokości kapitału pozostałego do spłaty oraz odsetek. Powyższe oznacza, że nie tylko wysokość kapitału kredytu była jednostronnie ustalona przez pozwanego, lecz w każdym okresie trwania kredytu pozwany naliczał dodatkowo odsetki od kapitału powstałego w wyniku zastosowania dowolnie ustalonego kursu (...).

Warunkiem powstania ważnego zobowiązania, którego treścią jest obowiązek spełnienia świadczenia przez dłużnika na rzecz wierzyciela, jest dokładne określenie treści tego świadczenia albo przesłanek pozwalających na jego dokładne określenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2011 r., III CSK 206/10, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2014 r., IV CSK 585/13). Przedmiotowa umowa posiada istotną wadę prawną, bowiem nie określa wysokości świadczenia powodów poprzez nieokreślenie kwot rat, w których miał być spłacany kredyt oraz nieokreślenie obiektywnego i jednolitego sposobu ich ustalenia. W dacie zawarcia umowy nie było możliwe określenie wysokości zobowiązania powodów.

W związku z powyższym postanowienia umowy kredytu dotyczące ustalenia kursów po jakich ustalona została wysokość kredytu do wypłaty oraz wysokość rat są nieważne ze względu na sprzeczność tych postanowień z naturą stosunku zobowiązaniowego. Na skutek stwierdzenia nieważności postanowień w zakresie odesłania do kursów ustalonych w tabeli banku, nie wiadomo, jaką kwotę kredytobiorca powinien spłacić, a także jaką kwotę kredytu kredytodawca zobowiązany jest wypłacić powodom.

Nieważność tych postanowień pociąga za sobą nieważność całej umowy, ponieważ bez zakwestionowanych postanowień nie da się określić głównego świadczenia kredytodawcy (wysokości udzielonego kredytu w złotych polskich zgodnie z walutą wypłaty) oraz świadczenia kredytobiorcy (wysokości kredytu oraz poszczególnych rat podlegającego zwrotowi). Tym samym umowa nie zawiera już jednego z elementów przedmiotowo istotnych umowy kredytu, co czyni ją nieważną, ponieważ nieważnych postanowień nie da się w żaden sposób zastąpić.

Regulacja art. 58 § 1 kc pozwala na zastąpienie nieważnego postanowienia innym właściwym przepisem. W niniejszej sprawie nie da się jednak wskazać żadnego przepisu prawa, który przewidywałby, że na miejsce nieważnego postanowienia określającego kurs waluty do przeliczenia kwoty kredytu do wypłaty i raty kredytu wchodzi inne postanowienie. Nie istnieje bowiem żaden dyspozytywny przepis prawa, który znajdowałby zastosowanie w miejsce postanowień przewidujących denominację kredytu. Przy czym analizie podlega tu stan prawny na dzień zawarcia umowy. Niedopuszczalne jest bowiem uznanie, że możliwa jest następcza konvalidacja umowy od początku nieważnej (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 1990 r., III CZP 7/90). Ponadto sprzeczne z polskim porządkiem prawnym, jak i wynikające wprost z art. 3 kc jest wsteczne działanie prawa.

W sprawie nie znajduje zastosowania art. 358 § 2 kc, skoro nie obowiązywał on w dacie zawarcia umowy, a brak jest przepisów przejściowych, które umożliwiłyby jego zastosowanie. Niezależnie jednak od powyższego przepis ten znajduje zastosowanie w sytuacji, gdy kredytobiorca ma obowiązek wykonać swe zobowiązania w walucie obcej, a w przypadku przedmiotowej umowy kredytu zobowiązania stron miały być wykonane wyłącznie w walucie polskiej.

Sytuacji nie zmienia też to, że przepis art. 69 prawa bankowego w późniejszym czasie wzbogacony został o regulację odnoszącą się do kredytów indeksowanych oraz denominowanych. Zgodnie z ust. 2 pkt 4a tego artykułu, w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu winna określać szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu (wprowadzona ustawą antyspreadową, tj. ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku – o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw Dz.U. Nr 165, poz. 984). Powyższe nie skutkowało sanowaniem wadliwości umów zawartych wcześniej, natomiast potwierdziło, że umowy te wymagają stosownej korekty, a więc że ich treść jest wadliwa, a ich korekta jest niemożliwa na podstawie obowiązujących przepisów prawa. Nowelizacja dotyczyła przy tym tylko jednego z elementów umowy kredytowej, a mianowicie zasad określania sposobu i terminu ustalania kursów waluty, do której kredyt jest indeksowany. Innych elementów tej umowy zmiana przepisów nie dotyczyła i z tego względu nie mogła wpłynąć na ważność/nieważność żadnej konkretnej umowy jako całości. Za poglądem, że wejście w życie ustawy antyspreadowej nie spowodowało, że zamieszczone w umowie kredytowej klauzule waloryzacyjne, nieokreślające szczegółowo sposobu ustalania kursu waluty waloryzacji, przestały być abuzywne, opowiedział się m.in. Sąd Najwyższy w uchwale z 11 grudnia 2019 roku (sygn. akt V CSK 382/18, LEX 2771344) oraz Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z 14 grudnia 2017 roku (sygn. akt I ACa 447/17, Legalis nr 1713633). Przede wszystkim jednak podkreślić należy, że gdyby ustawodawca chciał ustanowić skutek w postaci

następczej konwalidacji nieważnych umów, to mógł to uczynić w nowelizacji prawa bankowego z dnia 29 lipca 2011 r. (Dz.U. Nr 165, poz. 984), a zamiast tego w art. 4 tej ustawy wskazał jedynie, że to strony powinny dokonać stosownej zmiany umowy.

Nie jest zatem możliwe zastąpienie wyeliminowanych z umowy postanowień, co czyni zawartą przez strony umowę nieważną od początku i w całości z powodu jej niewykonalności.

W konsekwencji, przedmiotową umowę należało uznać za sprzeczną z 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe oraz z art. 353¹ k.c., co w konsekwencji w świetle art. 58 § 1 k.c. czyni ją nieważną.

Co do zasady uznanie umowy kredytu za nieważną, wyłącza potrzebę jej kontroli pod kątem zarzucanej abuzywności klauzul indeksacyjnych w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc, gdyż za abuzywne można uznać tylko takie postanowienia umowne, które są ważne (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2011 r., III CZP 119/10).

Pomimo powyższego stanowiska, Sąd poddał ocenie klauzule umowne wskazane przez powodów, zawarte w art. § 2 ust. 2, i § 7 ust. 1 umowy kredytu pod kątem spełnienia przesłanek z art. 385¹ kc, ze względu na sformułowane przez powodów zarzuty co do ich abuzywnego charakteru i wywodzone z tego skutki m.in. w postaci nieważności umowy kredytu (jako kolejny argument przemawiający za nieważnością umowy).

W zakresie ochrony praw konsumenta przed naruszeniami słuszności kontraktowej istnieją przepisy szczególne (w tym art. 385¹ – 385³ kc) wprowadzające instrument wzmożonej względem zasad ogólnych kontroli treści postanowień narzuconych przez przedsiębiorcę pod kątem poszanowania interesów konsumentów, a także szczególną sankcję mającą niwelować niekorzystne skutki zastosowania klauzul abuzywnych. Przepisy dotyczące nieuczciwych postanowień umownych stanowią implementację do krajowego systemu prawnego Dyrektywy 93/13, w kwestii ich szczegółowej wykładni, należy zatem odwołać się do znacznego dorobku orzeczniczego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Kluczowa w tym zakresie jest wykładnia art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13, który nakłada na Państwa Członkowskie obowiązek zapewnienia, że „nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków” (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16, OSNC 2018, Nr 7-8, poz. 79).

Zgodnie z art. 385¹ § 1-4 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§ 1). Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanej konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4).

Przytoczony wyżej art. 385¹ k.c. stanowi implementację art. 3 dyrektywy Rady Wspólnot Europejskich 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. WE L Nr 95, s. 29 ze zm.), który stanowi, że warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodując znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. Jak podkreślił Trybunał Sprawiedliwości UE wymogu przejrzystości warunków umownych nie można zawężyć do zrozumiałości tych warunków pod względem formalnym i gramatycznym, lecz przeciwnie, z uwagi na to, że ustanowiony przez wspomnianą dyrektywę system ochrony opiera się na założeniu, iż konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, między innymi ze względu na stopień poinformowania, ów wymóg wyrażenia warunków umownych prostym i zrozumiałym językiem i w konsekwencji

przejrzystości musi podlegać wykładni rozszerzającej. Wobec powyższego wymóg, aby warunek umowny był wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, należy rozumieć w ten sposób, iż powinien być on rozumiany jako nakazujący także, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu, do którego odnosi się ów warunek, a także, w zależności od przypadku, związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach, tak by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne. Od konsumenta wymagać można rozważliwej, uważnego i krytycznego podejścia do przedstawianej mu oferty, połączonego z przeanalizowaniem udzielonych mu informacji. Jednakże podstawowym wymogiem pozwalającym na ocenę zachowania konsumenta jest uprzednie spełnienie przez przedsiębiorcę ciążących na nim obowiązków informacyjnych. Nie może znaleźć akceptacji próba nałożenia na konsumenta obowiązków, które w istocie sprowadzałyby się do założenia pełnej nieufności wobec przedstawianej mu przez przedsiębiorcę oferty i połączonych z tym informacji. Konsument nie ma obowiązku weryfikować udzielanych mu przez przedsiębiorcę informacji, poszukiwać w innych źródłach wyjaśnienia wszelkich niejasności, sprzeczności czy wreszcie ewentualnej nieprawdziwości przedstawianych mu danych i informacji. Ma pełne prawo działać w zaufaniu do przedsiębiorcy, udzielanych mu przez niego informacji i w oparciu o nie dokonywać swoich wyborów. Kredytobiorca musi zostać jasno poinformowany, że podpisując umowę kredytu w obcej walucie, ponosi pewne ryzyko kursowe, które z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w przypadku dewaluacji waluty, w której otrzymuje wynagrodzenie. Przedsiębiorca musi przedstawić ewentualne wahania kursów wymiany i ryzyko wiążące się z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej, zwłaszcza w przypadku, gdy konsument będący kredytobiorcą nie uzyskuje dochodów w tej walucie. Kwestia ta powinna zostać rozpatrzona w świetle całokształtu istotnych okoliczności faktycznych, do których zaliczają się formy reklamy i informacji stosowane przez kredytodawcę w procesie negocjacji umowy kredytu (por. wyroki (...) z 20 września 2017 roku w sprawie C-186/16 i z 20 września 2018 roku, w sprawie C-51/17).

Rażące naruszenie interesów konsumenta ma miejsce, jeżeli postanowienia umowy poważnie i znacząco odbiegają od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron, wprowadzając nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. Chodzi przy tym nie tylko o interesy ekonomiczne, ale też związane ze zdrowiem konsumenta, jego czasem zbędnie traconym, dezorganizacją toku życia, doznaniem przykrości, zawodu, wprowadzenia w błąd, nierzetelności traktowania.

W niniejszej sprawie powodowie podpisujący przedmiotową umowę kredytu bez wątplenia działali jako konsumenci. Kredytobiorcy występowali jako osoby fizyczne o kredyt w celu pokrycia kosztów związanych z zakupem lokalu oraz innych potrzeb konsumpcyjnych. Zgodnie zaś z treścią art. 22¹ kc za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Okoliczność, że powód w lokalu, którego zakupu dotyczyły środki pozyskane z kredytu, miał zarejestrowaną działalność gospodarczą nie ma znaczenia, ponieważ taka rejestracja wynikała wyłącznie z wykonywanego przez powoda zawodu lekarza i jednocześnie powód miał możliwość świadczenia pracy wyłącznie na terenie tych placówek, w których był zatrudniony.

W ocenie Sądu brak jest również podstaw do wyłączenia spornych postanowień umownych spod kontroli przewidzianej w art. 385¹ k.c. Pozwany bank, na którym spoczywał obowiązek wykazania, że postanowienia przedmiotowej umowy kredytowej dotyczące wypłaty oraz spłaty kredytu przy wykorzystaniu przeliczenia waluty obcej, także w zakresie w jakim odsyłały do sporządzonych przez niego Tabel kursów, były przedmiotem indywidualnych uzgodnień pomiędzy stronami, obowiązkowi temu w żaden sposób nie sprostał. Kluczowe jest natomiast, że umowę zawarto z wykorzystaniem wzorca umownego wykreowanego przez bank, zaś kwestionowane klauzule stanowiły jej integralny i nie zmodyfikowany w żaden sposób element. Taki sposób zawierania umowy wyklucza możliwość indywidualnego wpływania przez konsumenta na treść powstałego stosunku prawnego, poza ustaleniem kwoty kredytu, ewentualnie wysokości oprocentowania, marży czy prowizji. Zaznaczyć bowiem należy, iż wpływ konsumenta musi mieć bowiem charakter realny i rzeczywiście zostać mu zaoferowany, a nie polegać na teoretycznej możliwości wystąpienia z wnioskiem o zmianę określonych postanowień umowy. Pozwany nie wykazał zresztą, aby powodom zaoferowano możliwość negocjowania postanowień umowy kreujących mechanizm indeksacji kredytu do (...). W ocenie Sądu indywidualnym uzgodnieniem umowy nie jest również to, że po

zapoznaniu się z ofertą banku, zaproponowaniu przez przedstawiciela banku kredytu indeksowanego, konsumenci złożyli wniosek o udzielenie konkretnego rodzaju kredytu. Indywidualnym uzgadnianiem postanowień umowy nie jest też akceptacja propozycji banku zawarcia takiej umowy, przyjęcie oferty nie oznacza realnej możliwości wpływu na kształt postanowień umowy przygotowanych na wzorcu przez bank, w tym wybór dnia płatności miesięcznej raty.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest już pogląd, że postanowienia umów o kredyt indeksowany bądź denominowany do walut obcych, pozostawiające bankowi swobodę przy ustalaniu kursów wymiany walut stosowanych przy rozliczaniu kredytu, są niedozwolone. Niejasny i niepoddający się weryfikacji mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną. Wskazywano również, że określenie wysokości należności obciążającej konsumenta z odwołaniem do tabel kursów ustalanych jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron. Konsument jest wówczas pozbawiony możliwości określenia aktualnego poziomu zadłużenia, co może być szczególnie istotne przy wyższych różnicach kursów walut, bowiem kwestia dodatkowego obciążenia kontrahenta (wzrostu wartości wykorzystanej w złotych kwoty kredytu w stosunku do waluty obcej) w sposób zasadniczy wpływa na jego sytuację w stosunku kredytowym. Wcześniejsza informacja pozwala konsumentowi na odpowiednią kalkulację i uruchomienie ewentualnych działań, pozwalających na uniknięcie lub ograniczenie konsekwencji wzrostu kursu waluty kredytu indeksowanego, jeżeli umowa kredytu hipotecznego otwiera możliwości podejmowania takich działań. Ponadto brak szczegółowych elementów pozwalających także kredytobiorcy na określenie i weryfikację wysokości kursu waluty obcej tworzy istotną niejasność co do tego, na ile stosowany przez bank tzw. spread walutowy spełnia wyłącznie funkcję waloryzacyjną, w postaci ustalenia i utrzymania wartości świadczeń w czasie, a na ile pozwala także na osiągnięcie przez banki dodatkowego wynagrodzenia, obok innych „klasycznych” jego postaci, tj. odsetek kapitałowych i prowizji (por. wyroki SN z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, opubl. OSNC 2016 nr 11, poz. 134, z dnia 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16 z dnia 19 września 2018 r., I CNP 39/17, z dnia 24 października 2018 r., II CSK 632/17, z dnia 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17, z dnia 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18, z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115, z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, z dnia 29 października 2019 r., IV CSK 309/18, OSNC 2020/7-8/64, z dnia 7 listopada 2019 r., IV CSK 13/19, L.).

Zgodnie z obecnie przyjmowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej klauzule kształtujące mechanizm indeksacji określają główne świadczenie kredytobiorcy. W konsekwencji w ten sposób należy też ocenić postanowienie stanowiące część mechanizmu indeksacyjnego, określające sposób oznaczenia kursu miarodajnego dla przeliczenia walutowego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115, z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, z dnia 7 listopada 2019 r. IV CSK 13/19, z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18).

Zawarte w umowie postanowienia indeksacyjne stanowiły niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 - 4 k.c. wobec kumulatywnego spełnienia się wszystkich przesłanek w nim określonych w zakresie zasad przeliczania świadczeń uiszczanych przez powodów na rzecz banku oraz wypłaconej im kwoty z zastosowaniem kursu waluty (...) ustalonego przez bank w bankowej tabeli kursów do PLN.

W § 2 ust. 2 przedmiotowej umowy wskazano, że kredyt udzielony w PLN zostanie przeliczony na odpowiednią ilość (...). Kredytobiorcy nie otrzymali jednak waluty (...), a jej równowartość przeliczono na PLN, według kursu ustalonego przez Bank. Na dzień zawarcia umowy nie wiedzieli oni, jaką kwotę w (...) będą musieli spłacić, a to właśnie ta wielkość determinowała ich realne obciążenie kredytowe. Jednocześnie na dzień zawarcia umowy nie mieli możliwości uzyskania takiej informacji w oparciu o jednoznaczne i obiektywne kryteria, takie jak choćby kurs średni NBP. Wynikało to z faktu, że kwota wyrażona w (...) była określana jednostronnie przez Bank, w oparciu o ustalone przez siebie kursy, które decydowały o wysokości raty. Zgodnie § 7 ust. 1 umowy raty kredytu wyrażone były w walucie

obcej i w dniu wymagalności były pobierane według kursu sprzedaży ustalanego przez Bank. Na dzień zawarcia umowy kredytobiorcy nie znali jednak ani wysokości poszczególnych rat ani wysokości całości swojego zobowiązania. Raty kredytu miały być pobierane z rachunku prowadzonego w PLN, wskazanego w umowie. Powyższe regulacje były dodatkowo uszczegółowione w regulaminie w § 8 ust. 3, § 9 ust. 4, § 10 ust. 4 i 5.

Powodowie wykazali, że przedmiotowa umowa o kredyt nie precyzowała dostatecznie sposobu ustalania kursu wymiany walut banku. A zatem przeliczenia w zakresie samej kwoty kredytu jak i rat kredytu odbywały się w oparciu o kursy banku, będące jego wewnętrznym dokumentem i to uprawnienie banku do określania wysokości kursu (...) nie doznawało żadnych formalnie uregulowanych ograniczeń.

Kredytobiorcy nie byli w stanie samodzielnie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla nich z umowy konsekwencje ekonomiczne. Następstwem wprowadzenia do umowy łączącej strony mechanizmu indeksacji kredytu do waluty obcej było rażąco nierównomierne rozłożenie pomiędzy stronami ryzyka wynikającego z wyrażenia wysokości zobowiązania konsumenta w walucie obcej, której kurs podlega nieograniczonym zmianom.

Bank przy tym uwzględniał inny kurs (...) przy przeliczaniu wartości wypłaconego kredytu (kurs kupna) i inny przy obliczaniu wartości raty spłaty kredytu (kurs sprzedaży). Kursy wykorzystywane przez bank nie są zatem kursami średnimi, a kursami kupna i sprzedaży, a więc z zasady zawierają wynagrodzenie - marżę banku za dokonanie transakcji kupna lub sprzedaży, której wysokość jest zależna tylko i wyłącznie od woli pozwanego. Przyznanie sobie przez pozwanego prawa do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu poprzez wyznaczanie w tabelach kursowych kursu kupna oraz sprzedaży franka szwajcarskiego oraz wysokości tzw. spreadu (różnica między kursem sprzedaży i zakupu waluty obcej) przy pozbawieniu konsumenta jakiegokolwiek wpływu, bez wątpienia narusza jego interesy i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami. Mianem spreadu określa się wynagrodzenie za wykonanie usługi wymiany waluty. Między stronami nie dochodziło do transakcji wymiany walut. Pobieranemu od strony powodowej spreadowi nie odpowiadało żadne świadczenie banku. W istocie była to prowizja na rzecz banku, której wysokości strona powodowa nie mogła oszacować. Wysokość tej prowizji zależała wyłącznie od banku. Treść kwestionowanych postanowień umożliwiała bankowi jednostronne kształtowanie sytuacji konsumenta w zakresie wysokości jego zobowiązań wobec banku, przez co zakłócona została równowaga pomiędzy stronami przedmiotowej umowy. Zróznicowanie przyjętego kursu dla uruchomienia i spłaty kredytu nie znajduje żadnego uzasadnienia. W szczególności nie są nim ewentualne transakcje zawierane przez bank na rynku walutowym, gdyż jest to okoliczność leżąca poza stosunkiem prawnym łączącym kredytobiorcę i bank, co potwierdza, że wprowadzenie do tego stosunku prawnego określonych rozwiązań miało następować jedynie w celu ochrony interesów przedsiębiorcy, bez związku z interesami konsumenta. Pozwany nie wykazał zresztą, aby dokonywał takich transakcji i ponosił koszty z tym związane odpowiadające stosowanemu spreadowi walutowemu.

Dostrzec również należy, iż informacja o ryzyku walutowym nie została przez bank przedstawiona kredytobiorcom w sposób pełny i zrozumiały, a tym bardziej o podwyższonym standardzie adekwatnym do długoterminowego charakteru stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2019 r., IV CSK 309/18, OSNC 2020/7-8/64, wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 3 stycznia 2020 r., XXV C 2514/19, L.). Dla wypełnienia przez bank obowiązków informacyjnych w zakresie obarczenia konsumenta ryzykiem kontraktowym nie jest wystarczające przedstawienie informacji o standardowej treści (oświadczenie obejmowało kredyty złotówkowe oraz w 3 obcych walutach), że ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca. Natomiast zamieszczenie w informacji dodatkowo tabeli wariantów tej zmiany dla waluty (...) sporządzonej przy użyciu języka branży finansowej nie stanowi adekwatnego środka do przekazywania informacji o tym ryzyku. Wprowadzenie do umowy kredytowej zawieranej na wiele lat, mechanizmu działania ryzyka kursowego, wymagało szczególnej staranności banku w zakresie wyraźnego i zrozumiałego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak by konsument miał pełne rozeznanie konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy. Bank wystawiał bowiem na nieograniczone ryzyko kursowe kredytobiorców.

W takim stanie rzeczy przedkontraktowy obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiale unaoczniający konsumentowi, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu

jest bardzo ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od uzyskanej w następstwie kredytu, mimo dokonywania regularnych spłat (zob. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 listopada 2019 r. II CSK 483/18). Przetawione w niniejszej sprawie dowody, w świetle twierdzeń strony powodowej, nie dają podstaw do ustalenia, że bank wykonał obowiązek informacyjny w tym zakresie w sposób, dający stronie powodowej pełne rozeznanie co do istoty transakcji.

Pokreślić przy tym należy, iż istotą zakwestionowanego mechanizmu w ramach przedmiotowej umowy jest nie tyle samo ryzyko kursowe, co fakt, że w ramach tego ryzyka bank umożliwił sobie pozyskiwanie od powodów jako konsumentów dodatkowego źródła dochodu poprzez wprowadzenie możliwości kreowania wysokości ustalanych kursów (...) do PLN bez możliwości jakiegokolwiek kontroli ze strony kredytobiorcy, nie wyjaśniając w żaden sposób, co będzie wpływać na tabelę kursową banku.

(...) zawarte w art. § 2 ust. 2, § 7 ust. 1 umowy kredytu (wskazane przez powodów) oraz w § 8 ust. 3, § 9 ust. 4, § 10 ust. 4 i 5, § 11 ust. 4 i 5, § 12 ust.3 i § 13 ust 4 Regulaminu niewątpliwie prowadzą do rażącego naruszenia interesów konsumenta, gdyż brak jest sprawiedliwego i uczciwego wyważenia praw i obowiązków stron umowy, a jednocześnie konsument nie dysponuje, zgodnie z postanowieniami umowy, żadnym instrumentem, który pozwoliłby mu na ograniczenie ponoszonego ryzyka kursowego, a w szczególności zmianę sposobu wykonywania umowy wraz z niekorzystnym ukształtowaniem się kursu walut w sposób pozwalający na przywrócenie sprawiedliwego i uczciwego wyważenia praw i obowiązków stron umowy. Przewidziane w umowie przewalutowanie kredytu nie stanowi swobodnego uprawnienia kredytobiorcy, a zostało pozostawione uznaniu i ocenie banku, w szczególności w zakresie zdolności kredytowej. Nadto ze względu na znaczą różnicę wysokości stawek referencyjnych LIBOR i WIBOR, konsument może być zainteresowany przewalutowaniem dopiero po zaktualizowaniu się ryzyka kursowego. Przewalutowanie kredytu doprowadzi zatem do usankcjonowania skutków rażąco nierównomiernego rozłożenia ryzyka kursowego między stronami. Dlatego też, mimo że konstrukcja kredytu indeksowanego do waluty obcej nie jest sprzeczna z prawem, jak również nie można ogólnie wykluczyć możliwości jej stosowania w umowach zawieranych z konsumentami, w przypadku spornych postanowień należało uznać je za niedopuszczalne.

W konsekwencji uznać należało, że kwestionowane klauzule w zakresie kursów walut są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy konsumenta.

Następnie należało ocenić skutki, jakie wiązały się z uznaniem spornych klauzul umownych za niedozwolone.

W przypadku stwierdzenia abuzywności klauzuli ryzyka walutowego Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznaje obecnie, że utrzymanie umowy nie jest możliwe z prawnego punktu widzenia, co dotyczy także klauzul przeliczeniowych przewidujących spread walutowy (wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 marca 2019 r. w sprawie C-118/17 i z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie C-38/17, z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18 oraz z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie C-19/20). Zdaniem Trybunału, jest tak zwłaszcza wówczas, gdy unieważnienie tych klauzul doprowadziłoby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również - pośrednio - do zaniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją przedmiotowego kredytu do waluty.

Mając na uwadze powyższe poglądy Trybunału Sprawiedliwości UE, Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 grudnia 2019 r. V CSK 382/18 uznał, że o zaniknięciu ryzyka kursowego można mówić w sytuacji, w której skutkiem eliminacji niedozwolonych klauzul kształtujących mechanizm indeksacji jest przekształcenie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej w zwykły (tzn. nieindeksowany) kredyt złotowy, oprocentowany według stawki powiązanej ze stawką LIBOR, ponadto wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu. Oznacza to z kolei, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością (bezskutecznością).

Eliminacja klauzul abuzywnych nie może prowadzić do zmiany prawnego charakteru stosunku obligacyjnego. Przepis art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady Wspólnot Europejskich nr 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich wskazuje, że po eliminacji abuzywnych zapisów umownych umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. Zdaniem Sądu taka możliwość dalszego trwania umowy nie istniała, skoro zniekształcona została istota analizowanej umowy.

W ocenie Sądu, niemożliwe jest natomiast zastąpienie kwestionowanych klauzul przepisami dyspozytywnymi. Odnosząc się do tej możliwości, przypomnieć należy, że w świetle wiążącej wykładni dokonanej przez (...) (wyrok z dnia 3 października 2019 r., C-260/18), uzupełnianie umowy przepisami dyspozytywnymi jest uzależnione od niemożności utrzymania umowy w mocy i zgody konsumenta na takie uzupełnienie. Powodowie takowej zgody nie wyrażają. Poza tym nie pozwala na to art. 56 kc, odwołujący się do zasad współżycia społecznego i ustalonych zwyczajów, a w prawie polskim brak jakiegokolwiek innego nadającego się do zastosowania przepisu. W szczególności przepisem takim nie jest art. 358 kc oraz art. 354 kc.

Z przytoczonych względów w zakresie klauzul indeksacyjnych Sąd na podstawie art. 189 kpc w zw. z art. 58 § 3 kc w zw. z art. 385¹ § 1 kc uznał, że umowa kredytowa będąca przedmiotem sporu jest nieważna w całości.

Sąd nie uwzględnił zarzutu przedawnienia podniesionego przez pozwanego.

Odnosnie żądania ustalenia, wskazać należy, iż zgodnie z wyrokiem (...) z dnia 10 czerwca 2021 roku w połączonych sprawach C-776/19 do C-782/19 (pkt 39) nie ulega przedawnieniu roszczenie konsumenta o stwierdzenie nieuczciwego charakteru warunku znajdującego się w umowie zawartej między przedsiębiorcą a tym konsumentem.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu wydane zostało na podstawie przepisu art. 98 k.p.c. Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 6.434,00 zł tytułem kosztów procesu, na którą składa się: opłata od pozwu – 1.000 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa każdego z powodów – 34 zł i koszty zastępstwa procesowego – 5.400,00 zł w wysokości stawki minimalnej określonej w § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (tj. Dz.U. z 2015 r. poz. 1800).

SSO Alina Gąsior

z/ odpis doręczyć pełnomocnikowi pozwanego